

TURINYS

Pratarmė	/ 9
Įvadas	/ 12
I DALIS. ŠLOVĖS METAI	/ 19
II DALIS. VIRŠ MŪSŲ – TIK PRAGARAS	/ 137
III DALIS. NUOPUOLIS IR PRALAIMĖJIMAS	/ 243
Epilogas	/ 362
Priedai	/ 381
I. 1939–1945 m. paskandinti povandeniniai laivai	/ 383
II. Mūšio už Atlantą balansinė ataskaita	/ 384
Specialiųjų terminų žodynas	/ 385

5 SKYRIUS

Penktas dienas atsargiai plaukėme ir pagaliau atvykome į Biskajos įlanką. Štabas mus perspėjo, kad įlankoje būtume atidūs, nes britai išplėtė oro žvalgybą iki šios vietovės. Vis dėlto čia ir kituose vandenyno rajonuose Karališkajam laivynui nesisekė. Sužinoję tai iš kitų povandeninių laivų perduotų pranešimų nudžiugome. Iš raportų galėjome spręsti, kad Sąjungininkų koviniai nuostoliai jūrose staiga padidėjo.

Vienas povandeninis laivas, išplaukęs iš Biskajos įlankos patruliuoti, pranešė: KIRTAU 8 LAIPSNŪ VAKARŪ ILGUMOS MERIDIANĄ. NUSKANDINAU VIENĄ ESKADRINĮ MINININKĄ. Kitas laivas raportavo štabui: NUSKANDINAU PENKIS. IŠ VISO 28 000 TONŲ. DAR VIENĄ APGADINAU. SILPNA GYNYBA. TĘSIU ŽYGI.

Pranešimas iš vieno povandeninio laivo, patruliuojančio Šiaurės Atlante: NUSKANDINAU ŠEŠIS. 42 000 TONŲ. IŠLEIDAU VISAS TORPEDAS. GRĮŽTU Į BAZĘ. Dar kitas laivas raportavo: KONVOJUS KVADRATE AK 40. NUSKANDINAU DU. 13 000 TONŲ. TOLIAU PERSEKIOJU.

Vis dėlto apie didžiausius kovinius nuostolius džiugiai pranešė didesnis povandeninis laivas, vykdantis kovines užduotis pietų jūrose: IŠŽVALGIAU VISĄ VIETOVĘ. NUSKANDINAU AŠTUONIS. IŠ VISO 53 000 TONŲ, ĮSKAITANT VIENĄ ESKADRINĮ MINININKĄ. PRAŠAU SKUBIAI ATSIŪSTI TORPEDŲ LĖKTUVU.

Mūšiai Atlante tapo nuožmesni, nes naujieji povandeniniai laivai gebėjo prasiveržti pro neveiksmingą britų gynybą tarp Šetlando salų ir Islandijos. Po truputį veržėme kilpą ant Britanijos kaklo.

Liepos 10-osios rytą, praėjus lygiai aštuonioms savaitėms po to, kai išplaukėme iš šalto, nedraugiško Šiaurės Atlanto, įsitempę stebėjome ir laukėme,

kol plonytė tamsi Bretanės pakrantės linija išniro iš ankstyvų ūkanų rytuose. Tokios gražios Prancūzijos nebuvo matę. Krantas vis labiau stiebėsi virš vandenyno. Netrukus galėjome įžiūrėti žalius augmenijos plotus. Po truputį ėmė ryškėti balti nameliai raudonais, pilkais ir žydrais stogais. Su užsidegimu žvelgėme į priekį, norėdami ištyrinėti šio nepažinto egzotiško pasaulio stebuklus.

13.00 val. U-557 pasitiko minų traleris, išsiųstas į sutartą vietą, kad mus palydėtų pro užminuotus vandenius iki Lorjano. kažkas iš jūreivių paruošė baltus vimpelus ir iškėlė juos ant lyno, pririšto prie kyšančios periskopo viršūnės. Kiekvienas vimpelas reiškė nuskandintą laivą, jų buvo šeši, iš viso 37 000 tonų. Įgula tryško šventine nuotaika. Visi jūreiviai prieš sutikimą persirengė švariamis uniformomis ir susišukavo ilgais barzdas.

Apiplaukę nedidelį iškyšulį, kur stūksojo senovinė Port Luiso tvirtovė, pamatėme Lorjaną tiesiai priešais mus. Pasijutome it sapne. Buvo karšta vidurvasario diena: skaisčiau žydėjo gėlės, sodriau žaliavo augalai, namai labiau spindėjo baltumu, viskas neįtikėtinai skyrėsi nuo to niūraus pasaulio, kurį palikome prieš du mėnesius.

Pasiekęs uosto akvatoriją, U-557 sumažino greitį. Be garso įplaukėme ir slinkome link gausios minios, išsirikiavusios ant krantinės. Mūsų ginklo broliai stovėjo šalia, vilkėdami pilkomis, mėlynomis ir kitokių spalvų lauko uniformomis. Daugelis merginų, karo ligoninės seselių, laukė mūsų su gėlėmis. Kaip malonu, kai tavęs laukia, kaip gera likti gyvam!

Karinis orkestras pradėjo groti skambų maršą, kai U-557 prisišvartavo prie pirso, o įgula rišo lynus. 2-osios povandeninių laivų flotilės vadas mus garsiai pasveikino, žengė trapu ant denio ir paspaudė ranką kapitonui ir visai įgulai. Po jo sekė seselės, padovanojusios kiekvienam jūreiviui šypsnį, bučinį ir puokštę gėlių. Tą akimirką supratome, kad ištrūkome iš mirties gniaužtų, o gyvenimas yra nuostabus ir vertingas.

Palikusi tik kelis sargybinius prižiūrėti ir vėl aprūdijusio bei aptalžyto U-557, įgula susirinko vienoje iš senovinių salių, kur anksčiau buvo įsikūrusi Prancūzijos karinių jūrų pajėgų prefektūra. Ruošėmės atšvęsti sugrįžimą, šį kartą dalyvavo tik įgulos nariai. Pasveikinome Paulsseną, nes kol buvome išplaukę, jį paaukštino iki kapitono leitenanto. Mums patiekė šampano ir omarų bei kitokių prabangių patiekalų. Kapitonas pasakė kalbą, o karinės bazės viršininkas susižavėjęs klausėsi jo pasakojimų apie mūsų nuotykius. Kai išgėrėme paskutinį butelį šampano, atnešė laiškus. Jus sudėjo ant baltos

lininės staltiesės, surištus į mažus ir didelius ryšulėlius. Kiekvienas atrišome sau skirtą iškilmingoje tyloje. Atplėšiau laiškus stalo peiliu. Mariana siūsdavo vieną kupiną nerimo ir meilumų laišką kas savaitę, kelis laiškus atsiuntė tėvai, maldaudami pranešti, ar esu gyvas. Jų susirūpinimas glostė širdį. Taip, grįžau sveikas. Vis dar buvau gyvas ir tikėjausi būsiąs toks dar ilgai.

Mus apėmė nenumaldomas noras dainuoti. Po sočios vakarienės gausiai vaišinomės geru vokišku alumi. Po keturių valandų valgymo ir gėrimo aš, Goebelis ir Gerloffas turėjome padėti vienas kitam nusigauti į savo kambarius sename karinių jūrų pajėgų komplekse. Ten radome savo daiktus, kuriuos atgabeno sunkvežimiu iš Kylio. Nusivilkę uniformos švarkus, pirmą kartą per du mėnesius nusimaudėme, nusiskutome ir apsikirpome. Gerai išsimiegoję, pasipuošėme ir su pinigais kišenėse bei didžiuodamiesi širdyje patraukėme pasivaikščioti po miestą. Sumišome, nes mūsų eiseną buvo netvari: nerangiai kilnojome kojas eidami kieta žeme po šitiekos savaičių, praleistų ant siūbuojančio ir linguojančio denio. Vis dėlto kolėjome vaizdinga alėja miesto centro link, kojos pamažu įprato prie grindinio.

Nors jau temo, gatvėse bruzdėjo daug žmonių. Prekeiviai, išdėlioję pintines vaisių ir žuvų, garsiai gyrė jų kokybę, ulbėdami melodinga kalba. Daug moterų vilkėjo spalvingus tradicinius bretoniškus drabužius: siuvinėtas palaidines, baltus iškrakmolytus galvos apdangalus ir pūstus sijonus, dengiančius kojas iki pat kulnų. Vis dėto dauguma praeivių buvo kariškiai. Visur matėme karinius automobilius ir kareivius, vilkinčius pilkas ir mėlynas uniformas. Triukšmingi jūreivių būreliai klaidžiojo siauromis gatvelėmis, ieškodami nuotykių, moterų arba įprastinių įmantrių „Prancūzijos kampanijos“ fotografijų rinkinių.

Pagurkšnoję aperityvo vienoje gatvės kavinėje, trise tamsoje nužingsniavome į restoraną žvejų priplaukoje. Ten ilgai neskubėdami vakarieniavome. Mėgaudamiesi šampanu, įsistebeilijome į tamsią, ramią jūrą ir prisiminėme pirmąjį žygį. Pokalbis bemat nutilo.

Kitas tris dienas praleidome laukdami admirolo Dönitzo, dar vadinto Liūtu, apsilankymo. Jis turėjo atvažiuoti iš vadavietės Kernevelyje. Tai buvo mažas miestelis, įsikūręs nedideliu atstumu šiauriau Lorjano. Admirolas ketino susitikti su U-557 ir kitų dviejų povandeninių laivų įgulomis, kurios taip pat neseniai grįžo iš patruliavimo. Sutartą rytą susibūrėme priešais prefektūrą, senąją panaikintos prancūzų uosto administracijos vadovybės būstinę. Laukėme kepinant karštai liepos saulei ir smarkiai prakaitavome, nes vilkėjome to krašto klimatui per šiltomis uniformomis. Kartais riebiai

nusikeikdavome, troškome pasislėpti aikštę supančių akacijų ir palmių pavėsyje. Pagaliau užgrojo pučiamųjų orkestras ir admirolas žengė į aikštę, apsuptas gausios palydos, įskaitant savo štabo karininkus ir aukšto rango svečius iš kariuomenės.

Dönitzas buvo lieknas, lakoniškas ir valdingas. Pasak jo, povandeninių laivų jūreiviai turėjo tris užduotis: persekioti, pulti, sunaikinti. Tinkamą akimirką visos trys įgulos vienbalsiai šūktelėjo, pažadėdamos nenuvilti vado. Tada Liūtas praėjo pro mūsų gretas, paspausdamas ranką kiekvienam kariui ir prisegdamas medalį ant jūrevio palaidinės ar karininko švarko. Tą akimirką pajutome, kad šioje aikštėje susirinko įtakingiausi povandeninio laivyno vadovybės atstovai. Kiekvienas iš mūsų buvo įsitikinęs, kad padarys daugiau, nei iš jo reikalaujama, kad laimėtume lemiamus nuožmius mūšius už Atlantą.

Kitą dieną po Dönitzo apsilankymo U-557 nuvilko nuo atviros prieklauskos į sausąjį doką, apgaubtą neseniai išlietų betono sienų, kur pasijutome kaip didžiulėje katedroje. Pridavę laivą, suskirstėme įgulą į tris grupes, paeilui turėjusias vykti į Karnako pajūrio kurortą, kad visi savaitę pailsėtų. Gerloffui ir Goebeliui pasisekė, nes jie išvyko iš uosto su pirmąja grupe, kadangi jūreivius atrinkinėjo abėcėlės tvarka. Kol atėjo mano eilė poilsiauti, turėjau sutvarkyti šūsnis dokumentų ir apsiimti atlikti darbus, į kuriuos mano vadovybė nekreipė dėmesio. Mašinėle atspausdinau laivo žurnalo ir vyriausiojo mechaniko raportų galutinius variantus. Parašiau ataskaitas, kaip panaudojome kiekvieną torpedą, ir nubraižiau išsamias viso U-557 maršruto schemas bei laivų išsidėstymą per kiekvieną Paulsseno ataką. Norėdamas, kad Kernas, Seiboldas ir Federis manęs nekamuotų, pasisiūliau atspausdinti prašymus suteikti jiems ilgesnes atostogas Paryžiuje.

Prailgo ne tik dienos, bet ir naktys. Mūsų įgulos nariai „paveldėjo“ vietinius *établissements**. Jie linksminosi su merginomis, kurios prieš tai aptarnavo daugybę jūreivių, įskaitant bendražygius, dabar besiilsinčius vandenyno dugne. Tie, kas vertino skanų maistą, galėjo lankytis keliuose geruose restoranuose, kur tiekdamo egzotišką vakarienę ir pasiūlydamo ilgą vynų meniu. Netgi neįmantrūs patiekalai palikdavo neišdildomą įspūdį vyrams, išstisus savaitės besimaitinusiems supelijusia duona ir pagedusiais produktais. Jaučiau tikrą malonumą tiesiog vienas bastydamasis po Lorjano gatves ir apžiūrinėdamas parduotuvių vitrinas. Šio krašto nepalietė karas, todėl buvo neįprastai daug puikios kokybės prekių.

* Pranc. *établissement* – čia „viešnamis“.

Vis dėlto karas visada buvo šalia. Vermachto oficialūs pranešimai reguliariai skambėjo per vokiškas radijo stotis, todėl su jauduliu klausydavomės naujienų apie įnirtingas mūsų dalinių kovas Rytų fronte. Vokietijos karinės pajėgos jau buvo sutriuškinusios Raudonąją armiją siaubinguose mūšiuose ir paėmusios į nelaisvę beveik du milijonus rusų kareivių. Mūsų kareiviai vykdė puolimą netoli Leningrado (dab. Sankt Peterburgas). Birželio 29 d. jie užėmė Rygą, o kitą dieną išėmė į Minską. Rodos, kampanija Rytuose turėjo būti panaši į mūsų žaibišką žygį Balkanuose praėjusį pavasarį, tik žymiai didesniu mastu.

„Ypatinguosiuose biuleteniuose“ mums pranešdavo apie povandeninių laivų pergales. Liepos mėnesį Atlanto vandenyne pavyko nuskandinta daugiau nei 300 000 tonų Sąjungininkų laivų, o tai buvo žymiai daugiau nei birželį. Povandeniniai laivai, vykdantys kovines užduotis prieš britų konvojus netoli Gibraltaro ir Viduržemio jūroje, nuolat raportavo apie laimėjimus. Tie laivai taip pat saugojo mūsų tiekimo kelius į Šiaurės Afriką, kur Rommelio vadovaujamas „Afrikos“ korpusas pradėjo stulbinamą kontrpuolimą prieš britų tankų divizijas.

Karnake mėgavausi gyvenimu ir klausiausi naujienų iš frontų. Gulėjau paplūdimyje kaitinant saulei, plaukiojau drauge su įdegusiomis prancūzaitėmis ir su viena ar kita meilikavau iki išnaktų. Po kelių dienų tokių nuostabių vasaros atostogų kartu su grupe grįžau į Lorjaną, kur mus pasitiko, duodami įsakymą nedelsiant susirinkti su visa ekipuote prefektūros vidiniame kieme. Pirmą kartą per dvidešimt dienų visa laivo įgula vėl buvo kartu. Kernas, pasinaudojęs proga, pasakė, jog nerūpestingas gyvenimas baigėsi. Jis pranešė, kad U-557 nuvilko į prieklauką ir pradės surinkinėti, o mes kelias dienas turėsime plušėti lyg vergai, kraudami į laivą torpedas, šaudmenis, proviziją ir pildami kurą.

Dirbome tikrai sunkiai, kaip Kernas ir žadėjo, bet įgula noriai atliko užduotis. Daugelis mūsų jau pamiršo kerintį uostamiesčio gyvenimą, puoselėjo troškimą dalyvauti jūrų mūšiuose.

Netrukus atlikome visus darbus. Išvykti buvo suplanuota kitą rytą. Vėl teko pakartoti tuos ritualus, primenančius išsiskyrimą su gyvenimu. Likę vienuoje užrašėme vardus ir adresus ant atliekamų lagaminų, parašėme atsisveikinimo laiškus namiškiams ir suruošėme jūroje reikalingus daiktus. Paskui kai kurie iš mūsų išgėrė butelį vyno. Kiti praleido paskutinę naktį mylimosios ar profesionalės glėbyje. Vis dėlto visi spėliojome, ar pavyks dar kartą įveikti pragarą ir išgyventi.

Herbertas A. Werneris
(1920–2013).

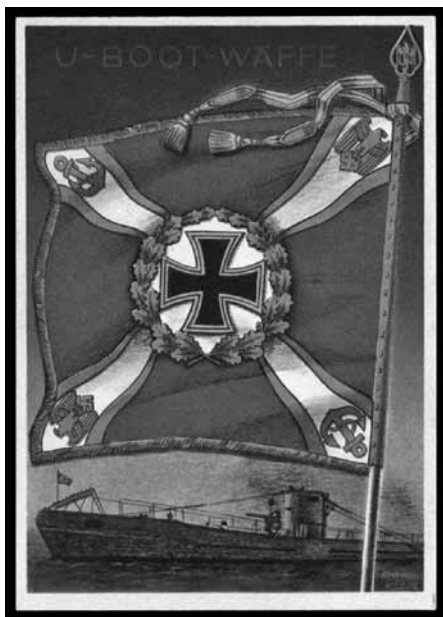

Povandenininko ženklelis.

U-557, kuriame savo povandenininko karjerą pradėjo šios knygos autorius.

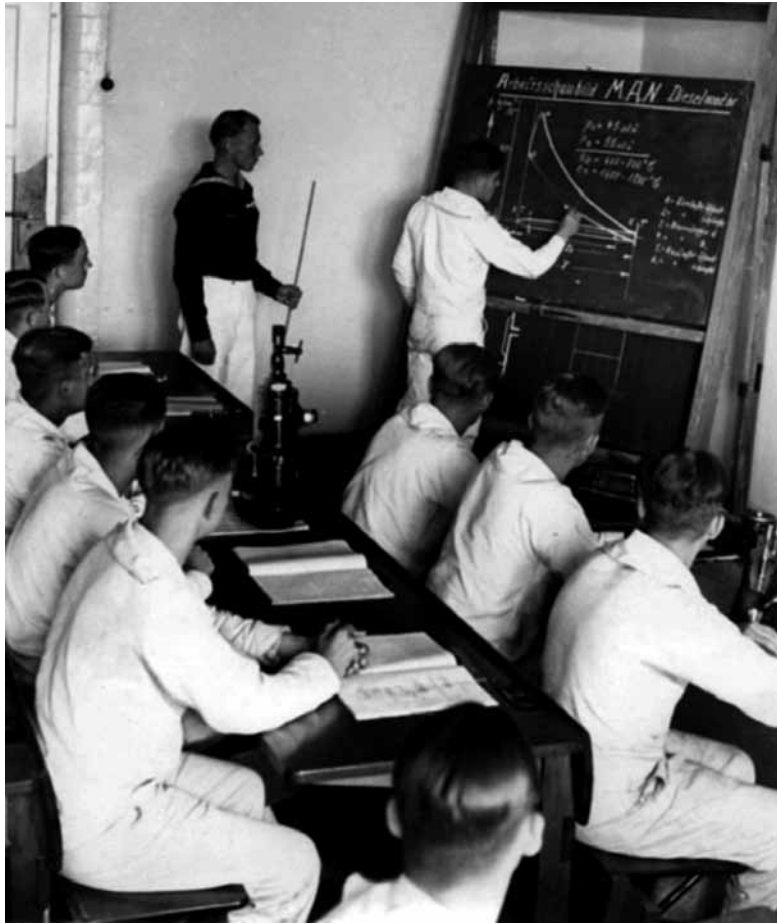
Grosadmirolas Karlas Dönitzas
(1891–1980). 1939–1943 m.
Trečiojo reicho povandeninių
pajėgų vadas, 1943–1945 m. –
karinio jūrų laivyno vadas.

Trečiojo reicho povandeninio
laivyno vėliava.

Vokiečių jūrininkai laivo denyje kelia Reicho karo vėliavą (*Reichskriegsflagge*). Apie 1940 m.

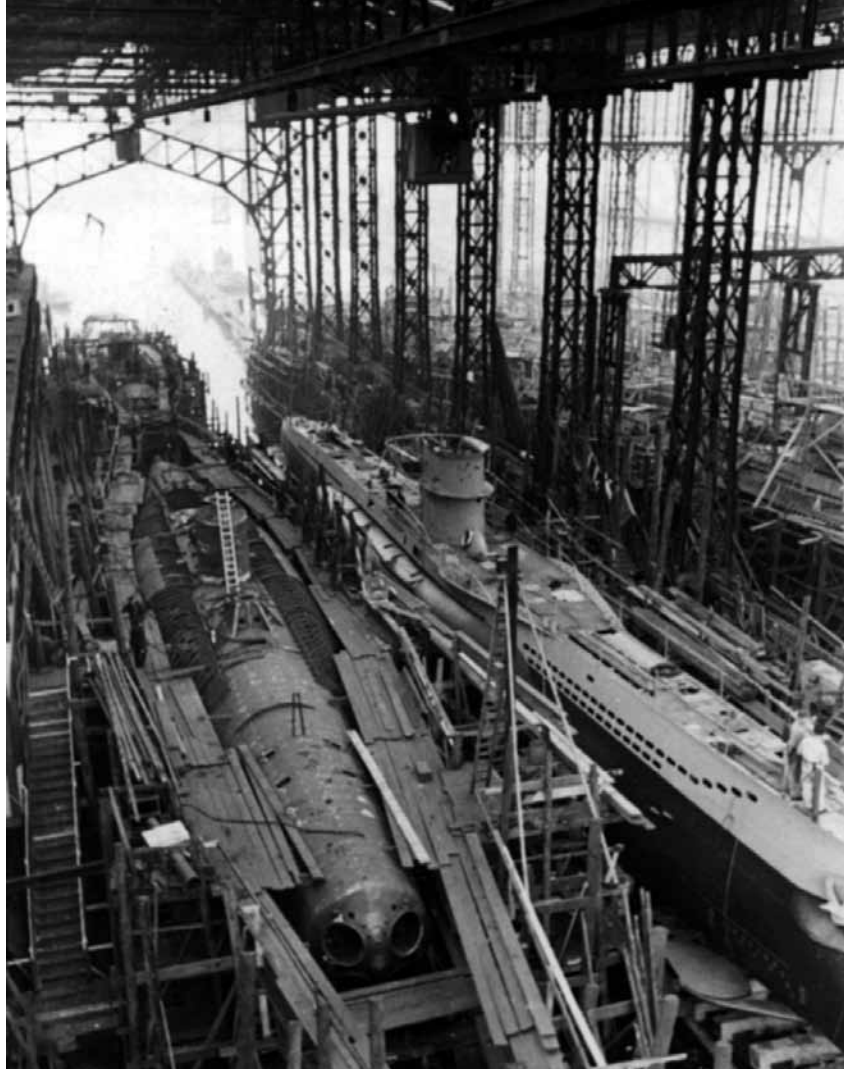

Rengiami Trečiojo reicho karinių jūrų pajėgų auklėtiniai.

Būsimieji jūrų karininkai mokosi naudotis prietaisais.

Trečiojo reicho
įmonės „Blohm
und Voss“
povandeninių
laivų statykla.

Torpedų
gamybos
cechas.

Vyksta torpedų
iškėlimo ir nuleidimo
į povandeninį laivą
per specialų liuką
darbai.

Į laivą iškeltos
torpedos
netrukus atsidurs
kovinio paleidimo
sistemoje.